

Alternatywne sposoby porozumiewania się

Skrót AAC - Augmentative and Alternative Communication - oznacza komunikację wspomagającą, czyli taką, która ma pomóc w porozumiewaniu się z otoczeniem osobom niemówiącym lub osobom, których mowa nie jest rozumiana przez otoczenie ze względu na duże jej zaburzenie, zniekształcenie.

Do grupy metod wspomagających porozumiewanie się należą m.in. różne systemy gestów, obrazków, symboli, piktogramów. W zależności od potrzeb dziecka dobierane są odpowiednie zestawy tak, aby osoba niemówiąca miała jak najłatwiejszy sposób przełamania bariery, jaką jest brak słownika i możliwości artykulacyjnych.

AAC opracowywane są przede wszystkim dla osób z porażeniem mózgowym, upośledzeniem umysłowym i autyzmem, ale równie dobrze mogą być wykorzystane w pracy z dziećmi z afazją, ze specyficznymi zaburzeniami mowy. „Im mniej zdolności mówienia posiada dana osoba, tym większe będzie jej zapotrzebowanie na komunikację wspomagającą” - tak pisze w swoim artykule o AAC terapeutka - p. Magdalena Grycman z Samodzielnego Publicznego Ośrodka Terapii i Rehabilitacji w Kwidzynie.

Wśród wielu opracowanych już metod wspomagających proces nauki mowy można wymienić:

1. Gesty Coghamo

Autorami tej metody są belgijscy specjaliści: psycholog Michel Magis i logopeda Marie Gabrielle Tytgat. Znaki Coghamo oparte są na belgijskim systemie języka migowego oraz wykorzystują gesty Makatona. Wszystkie gesty zostały na tyle uproszczone, aby dzieci z ograniczeniami ruchowymi, w tym dzieci z porażeniem mózgowym, mogły się ich nauczyć i powtarzać.

Gesty dotyczą najważniejszych i najczęściej używanych pojęć z życia dziecka. Gestom zawsze towarzyszą słowa, ponieważ tak jak w przypadku innych metod, ta również ma wspierać, a nie zastępować mowę.

2. Makaton

Jest to system gestów i symboli stworzony przez logopedę i psychiatrę Margaret Walker z Wielkiej Brytanii. W Polsce opracowany został przez dr Bogusławę Beatę Kaczmarek (doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, pedagoga specjalnego, logopedę). Makaton skierowany jest zarówno do dzieci, jak i do niemówiących dorosłych. Podobnie jak w innych metodach wspomagających mowę, tak i w tej najważniejszy jest odpowiedni dobór gestów i znaków dla danej osoby, uwzględniający indywidualne potrzeby i umiejętności. Znaki manualne są bardzo czytelne oraz łatwe do zapamiętania, bowiem powstały w oparciu o naturalne, codzienne gesty wykonywane przez nas wszystkich. Znaki manualne i mowa występują w procesie nauki jednocześnie, a kiedy mowa zostanie opanowana, znaki są odpowiednio wycofywane.

Metoda ta od czasów powstania w latach 70-tych doczekała się naśladowców obecnie już w 40 krajach na świecie.

3. **Piktogramy**

Jest to system obrazkowo-znakowy wywodzący się z Kanady, a w latach 80 opracowany w Szwecji przez logopedę Subhasa Marahaja. W Polsce został wprowadzony w latach 90. Piktogramy są skierowane do osób niepełnosprawnych umysłowo i fizycznie oraz do tych wszystkich, u których zaburzona jest komunikacja werbalna.

Według J. Błęszyńskiego dzielimy je na dwie grupy: czarne symbole na białym tle (z ang. PCS - Picture Communication Symbols), w celu oznaczenia komunikacji systemowej, oraz białe obrazki na czarny tle PIC (Pictogram Ideogram Communication), czytelniejsze dla użytkownika.

4. **Symbole Bliss**

Jest to system symbolicznych znaków, które opracował w czasie II wojny światowej Charles K. Bliss. Znaki te miały być uniwersalnym systemem do porozumiewania się dla osób niepełnosprawnych. W Polsce metoda zaistniała w 1987. Proste rysunki miały być nośnikami zarówno znaczenia słowa, pojęcia jak i czasem całych zdań. Dzięki nim można było konstruować wypowiedzi.

Opracowała : mgr Anna Zapała-logopeda

Bibliografia;

Biuletyn Stowarzyszenia „Mówić bez słów”-nr1/2003

Biuletyn Stowarzyszenia „Mówić bez słów”-nr1/2006

„Wprowadzenie do logopedii”, Grażyna Gunia, Viktor Lecht, Wyd. Impuls, 2011